

ARHITEKTONSKI FAKULTET
UNIVERZITETA U BEOGRADU

SEMINARSKI RAD

MARIJA CVETKOVIĆ

BLUROVANJE GRANICA

SEMINARSKI RAD

BEOGRAD, 2011

ARHITEKTONSKI FAKULTET
UNIVERZITETA U BEOGRADU

SEMINARSKI RAD

BLUROVANJE GRANICA

Novi prostorni koncept i nova tipologija javnih objekata

SEMINARSKI RAD

Predmet: Kontinuiteti u građenju grada
Modul: Izborni modul
Profesor: Petar Arsić
Asistent: Ivica Nikolić
Student: Marija Cvetković 2008/173

BEOGRAD, februar 2011.god.

SADRŽAJ

1. UVOD

- 1.1. Predmet i cilj istraživanja
- 1.2. Metodologija istraživanja
- 1.3. Apstrakt

2. TEORIJSKA POSTAVKA

- 2.1 *Toyo Ito*
- 2.2 *Rem Koolhaas*
- 2.3 Definisiranje fundamenata

3. ANALIZA PRIMERA

Čitanje javne biblioteke u Seattle-u i medijateke u Sendai-u

4. ZAKLJUČAK

LITERATURA

POPIS ILUSTRACIJA

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj istraživanje

Sa novim tehnološkim napretkom savremeni koncepti u planiranju i projektovanju javnih objekata i javnih prostora pomeraju granice u formalnom i funkcionalnom smislu. Povod da osnovna tema rada bude blurovanje granica na institucionalnom, organizacionom i prostornom nivou leži u poimanju savremenog tehnološkog napretka i novih tendencija koje stvaraju novu sliku arhitekture i grada u virtuelnom dobu.

Granice-barijere koje se pretpostavljaju na nivou objekata predstavljaju predmet rada.

Cilj istraživanja je da se u odnosu na teoretske izvore koji služe definisanju teoretskih postavki, kao i na primeru studije dva izvedena objekta: medijateka u gradu Sendai, u Japanu i javna biblioteka u Seattle-u, USA, ustanove principi buduće geneze koncepta, forme, funkcije javnih objekata i javnih prostora u celinu.

1.2. Metodologija istraživanja

Istraživanju teme blurovanih granica pristupa se analitičkom metodom koja omogućava praktični pristup temi, dok se metodom indukcije i dedukcije pristupa teorijskim postavkama.

1.3. Apstrakt

Osnov za hipotezu o razlici i granicama fizičkog i virtuelnog prostora leži u Toyo Ito-voj teorijskoj postavci koja ima za početnu tezu fizičko i virtuelno telo čoveka. Virtuelno telo nastaje pri procesu traženja informacija. Virtuelno telo u elektronskom dobu, dobu vrtloga informacija, izražava neutoljivu potrebu za konstantnim prilivom sve većeg i većeg broja informacija do kojih se stiže na različite načine i kroz različite medije. Kako bi se taj vrtlog informacija u kome se kreće čovekovo virtuelno telo mogao konstituisati, neophodno je prepoznati na koje sektore takav „vrtlog“ ima najveći uticaj. To je definitivno javni sektor koji, ako govorimo o planiranju i projektovanju, koji se odnosi na distribuciju i dizajniranje javnih objekata. Misli se pritom na objekte javnih namena i to onih koje su same po sebi izvor, pružaju i generišu informacije. To su na prvom mestu objekti kulturnih institucija.

Postavlja se problem novog prostornog koncepta objekata kulturnih institucija koji bi odgovorio na zahteve korisnika.

Problem je doveden do tačke preloma u aktuelnom trenutku novih tendencija usmerenih ka „otvaranju“ javnih objekata na način potpunog gubljenja granice između javnog i privatnog, odnosno između objekata i otvorenih javnih prostora. To otvaranje ide u prilog pružanju dvadesetčetvoročasovnog pružanja informacija.

Cilj formiranja novog prostornog koncepta je održavanje tradicionalnih postavki kulturnih institucija ali i njihovo prilagođavanje savremenim tendencijama.

Novi prostorni koncept, na kome leži tipologija javnih prostora, odnosno biblioteka o kojima će biti reč, počiva na tri nivoa-institucionalnom, organizacionom i prostornom.

Upravo na tim nivoima se pretpostavlja blurovanje ili zamaglivanje granica koje su osnov novoj tipologiji.

Ključne reči

barijere, tipologija, mediji, informacije i prostor

2. TEORIJSKA POSTAVKA

2.1. *Toyo Ito*

Toyo Ito je poznat po tome da stvara ekstremno konceptualnu arhitekturu koju japanski teoretičar arhitekture Uehara opisuje kao „mek providan štit“ koji odvaja pojedinca od metropole u kojoj živi. Yushi Uehara pojam „maglovitog“ objašnjava kao Ito-ovu potrebu da ublaži čvrstu arhitekturu, kako bi mogao da sagleda njen skoro nestali sadržaj. Uehara objašnjava da se po Ito-u iza „magle“ nalazi „živa“ arhitektura i da smo u obavezi da upoznamo njeno prirodno i virtuelno telo. „Fizička arhitektura koja zaista postoji i definiše se kao „forma, funkcija, konstrukcija“, jeste „prva arhitektura“. To je arhitektura koja prostorno prati virtuelno telo...virtuelno telo živi u virtuelnom prostoru u najnovijim metropolama i virtuelnim prostorima u kojima naša duša luta...možda možemo da izgradimo taj prostor...hajde da to nazovemo „druga arhitektura“...Toyo teži da otkrije tu drugu arhitekturu.

Toyo Ito je definisao arhitekturu kao „haljinu“ koja oblači urbani život. Ito se bavi ravnotežom između privatnog života i javnog života individue, a težište Ito-vog rada je grad u virtuelnom i fizičkom smislu.

Proces prelaska sa virtuelne na fizičku arhitekturu je kontinuiran. Ove dve vrste arhitekture se preklapaju i nastavlja u istovremeno.

Na kraju, u fizičkom smislu objekat će se pojaviti. Čak i nakon što je objekat fizički izveden, svojim arhitektonskim programom proces nastavlja da se modifikuje usled evolucije novih ideja, koncepata i medija.

U ovom trenutku se uočava kontinuitet gradjenja i ideje upravo kroz blurovanje granica između izvedenog objekta i objekta na nivou konceptualne ideje.

Konkurs za projekat Sendai Medijateke, javnog objekta namenjenom umetnosti i kulturi, orijentisanog ka elektronskim medijima, bio je idealan za Ito-ove ideje. Pretvaranje koncepta u fizičku strukturu predstavljao je veliki izazov.

2.2. *Rem Koolhaas*

Rem Koolhaas, jedan od osnivača studija OMA (Office for Modern Architecture), koji u poslednjih dvadeset godina dobija fizičku afirmaciju stečenog znanja prilazi problematici metoda na osoben i studiozan način gde javnost predstavlja kategoriju koja ima najveću moć. Javni prostori i turbulencija odnosa unutar njih transformisali su ovog arhitektu u istraživača javnosti. Upravo sa ovim principom arhitekta pristupa ideji dok društvene okolnosti, specifični momenti direktno ili indirektno utiču na krajnji ishod projektovanja, pri tom je osnovna problematika u razvojnom procesu zadovoljiti potrebe javnosti.

Arhitektonsko delo je po njemu proizvod društva, a njen kvalitet zavisi od dostignutog civilizacijskog nivoa, količine svesti, spremnosti, odlučnosti, pri čemu se pristup koncepciji konstruiše iz više pravaca – svaki od njih usmeren je ka pronalaženju definicije suštinskog pojma u kontekstu vremena i društvenog trenutka. Ovom metodom gde korisnici poseduju mogućnost definisanja dela, u pojmovnom smislu, arhitektura sama od sebe sadrži provokaciju. Uloga arhitekta je da ovu provokaciju oblikuje u realnom okruženju, a pravu ulogu dobija njenim

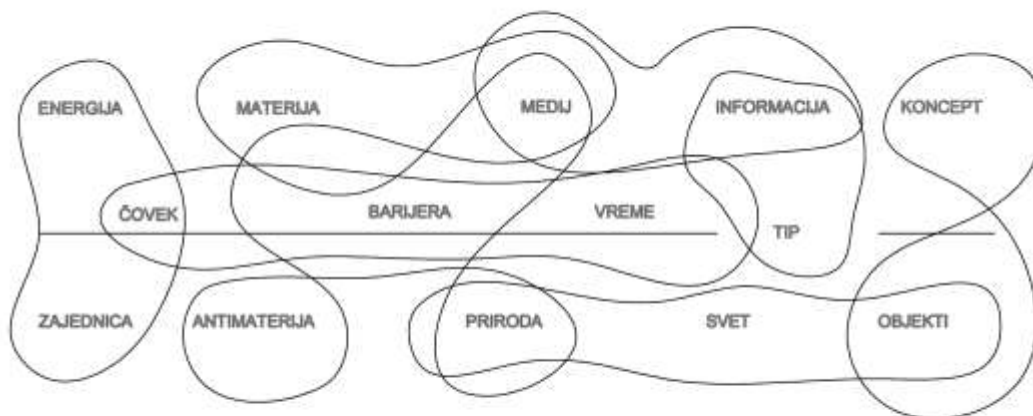
“konzumiranjem” - terajući javnost da postaje svesna, da počne da koristi prostor i da se u njega iznova vraća. Ove osnovne ideje arhitekture Rema Koolhasa postaju univerzalni model koji teži univerzalnosti ali i invetivnosti, osobensoti, prepoznatljivosti.

2.3. Definisanje fundamenata

Od primitivnog doba ljudsko telo, fizičko telo, u kome cirkuliše energija u vidu vode i vazduha, je povezano sa prirodom. U elektronskom, virtuelnom dobu ljudi se nalaze u elektronskom telu u kome cirkulišu informacije. Na taj način ljudi su danas povezani sa spoljašnjim svetom, upravo kroz mrežu informacija koja se generiše u ovom drugom, virtuelnom telu.

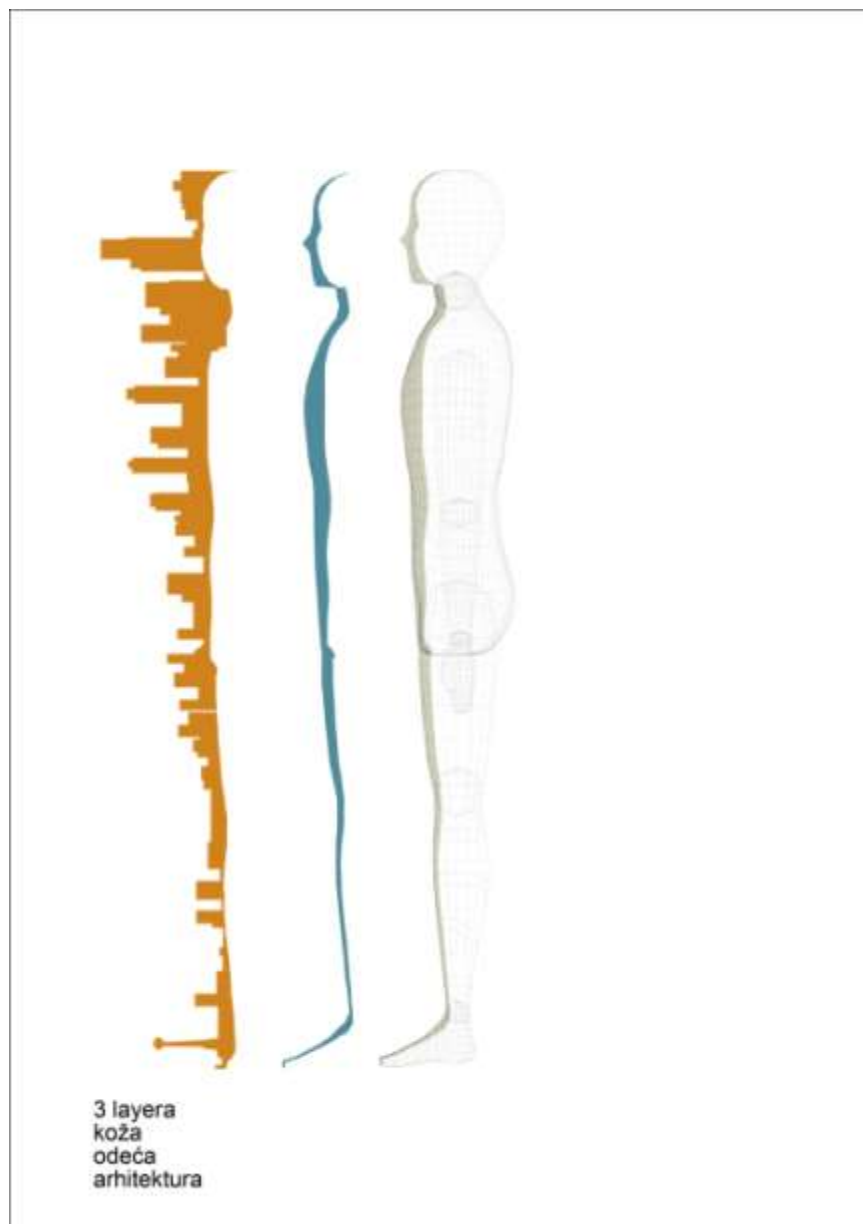
Najveći izazov je kako se mogu integrisati ova dva “oblika tela”. Isto važi i u arhitekturi danas. Arhitektura je tradicionalno povezana sa prirodom kroz figuraciju pokreta koji se javljaju u vodi i vazduhu. Sa savremenom arhitekturom, mi se povezujemo sa okruženjem kroz figuraciju i poimanje informacija. Pitanje je kako možemo integrisati primitivni prostor povezan sa prirodom i virtuelni prostor koji je povezan sa spoljašnjim svetom putem elektronske mreže.

Odnos između ova dva tela se konstantno menja. Ito tvrdi da smo stupili u kontakt sa arhitekturom i gradom kroz oboje. Arhitekti, kaže on, participiraju u njihovoj reintegraciji.

Konceptualni prikaz vrtloga

Reagujući na nekadašnji stav o granicama koje se nalaze između ljudskih bića i spoljašnjeg sveta, Friedrich Stowasser, poznat kao *Hundertwasser*, je ranih 50tih izjavio: „Postoje tri sloja između nas i spoljašnjeg sveta. Prvi lejer je koža, drugi je odeća i i treći je arhitektura”
60tih, Marshal McLuhan je rekao da su naša odeća i arhitektura *prošireni oblik naše kože*.

Savremena arhitektura treba da funkcioniše, pored toga, kao sredstvo koje omogućava ljudima da se prilagode informacijama životne sredine. Ona mora da funkcioniše kao *prošireni oblik* kože ili kao *treći layer* koji je u vezi i sa prirodom i informacijama odjednom. Arhitektura se danas transformiše u *media layer*.

U *virtlogu obimnih informacija*, ljudi slobodno pregledaju informacije, kontrolišu spoljašnji svet i apeluju spoljašnjem svetu.

Proces je započet još u prvoj polovini prošlog veka i intenzivno se nastavlja u savremenom dobu. Zavesa je pala još u doba kada su muzeji, biblioteke i pozorišta sa ponosom pokazali svoje arhetipsko prisustvo. Slike na zidu i štampane knjige više nisu apsoluti svog postojanja. Mediji kao što su slike, knjige i filmovi će u budućnosti biti rangirani paralelno, bez hijerarhije, sa elektronskim medijima kao što su CD-ovi, CD-ROM-ovi i video trake. Ljudi će koristiti obe vrste medija na komplementaran način.

Uživanje slike i knjige putem elektronskih medija ruši nekada uspostavljeni oblik arhetipskih oblika objekata kulturnih institucija muzeja i biblioteka. Oni teže da budu spojeni u jedno kako bi granice tj. razlike između muzeja, galerija, biblioteka i pozorišta u funkcionalnom smislu bile neznatne.

Takve kulturne institucije su “kuće inspiracije”. Reagujući na aktuelni trenutak virtloga informacija, ideja i inspiracija, arhitekta pristupa obnovi smisla tih prostora. To je moguće kroz definisanje novog tipa javnih objekata koji bi objedinili navedene tipove objekata u cilju opstanka u svetu arhitekture i gradogradnje novih tendencija i tehnološkog napretka.

I pre no što prihvati diktat potrebnih kvadratura za određene prostore, arhitekta postavlja sebi pitanje posredne akcije između objekata/artefakata i korisnika prostora.

Promena *koncepta barijera*

Razne vrste barijera u današnjem društvu definišu oblike arhitekture i javnih prostora. To nisu samo barijere između zdravih, starih ili hendikepirana lica. Velika barijera postoji između privatnih i javnih prostora, između administratora i korisnika, između arhetipova u različitim žanrovima, kao što su biblioteke i muzeji, između maternjeg jezika i stranog jezika, kao i između različitih medija, kao što su vizuelne slike i štampana izdanja.

Razvoj elektronskih medija se razvija u smeru poništavanja ovih prepreka jedne za drugom, počev od zdravih i hendikepiranih lica, uprave i korisnika pa sve do generalnog, javno i privatno.

3. ANALIZA PRIMERA

Čitanje javne biblioteke u Seattle-u i medijateke u Sendai-u

Javna biblioteka u Seattle-u koji su projektovale Rem Koolhaas (OMA) i LMN i Medijateka u Sendai-u koju je projektovao Toyo Ito su ispitane kao specifični operativni, arhitektonsko-urbanistički tipovi kada je u pitanju odnos između institucije, organizacije i prostora. Ovi modeli sugeriraju različite stavove prema promeni i promišljanju budućnosti čiji je prostorni dizajn ključni faktor. Ovi projekti su moćno sredstvo raspravljanja o odnosu između institucionalnog (šta institucija ima za cilj da bude), organizacionog (kako je to organizovano) i prostornog (kako je to materijalizovano).

Granice koje postoje na nivou objekata u tradicionalnom okviru su strogo definisane prostornim konceptom koji podrazumeva funkcionalno-fizičku podvojenost prostora u objektu, dok na organizacionom nivou postoje granice i jasne razlike između institucionalne uprave i korisnika ovakvih javnih prostora. Dok se pri novom konceptu granice samo pretpostavljaju, odnosno blurovane su u cilju formiranja novog koncepta.

Javna biblioteka u Sijetlu, USA, Rem Koolhaas (OMA)

Rem Koolhaas (OMA) je definisao stav koji teži redefiniciji Biblioteke kao institucije koja više nije posvećena samo knjizi, već kao prodavnici informacije, gde su svi mediji, i novi i stari, su tretirani i prezentovani pod istim režimom novih kvaliteta, tehničkog napretka. Sveprisutnosti i nekontrolisana dostupnost napretka izgleda da predstavlja gubitak kontrole nad tradicijom.

Biblioteka danas stoji izložena u svojoj zastareloj formi u trenutku kada je postala poslednja skladište knjiga. U vremenu u kome se informacijama može pristupiti bilo gde, pojava svih medija i profesionalizama njihove prezentacije i interakcije, potreban je program koji bi učinilo biblioteku ustanovom nove tipologije.

Jedino šta preostaje je da se biblioteka transformiše u “magacin informacija” (agresivno organizovanje koegzistencije svih raspoloživih tehnologija za prikupljanje, sažimanje, distribuiranje, čitanje i manipulisanje informacijama).

Tehnologija nije pretnja, već omogućava realizaciju drevne ambicije - totaliteta, potpunosti i širenja dostupnosti. U svakom slučaju, nazire se sukob između realnog i virtuelnog gde je sporni trenutak kada se ova dva sveta sve više poklapaju i postaju jedni drugima ogledala.

Fleksibilnost u bibliotekama omogućena je stvaranjem platformi na kojima se skoro svaka aktivnost u biblioteci može odvijati. Programi nisu razdvojeni. Sobama ili pojedinačnim prostorijama nije dat jedinstven karakter. U praksi, to znači da se policama sa knjigama definišu velike čitaonice, dok se zatim ulaze u javni prostor. U ovom obliku se uočava fleksibilnost, odnosno zamagljena granica biblioteka u spatijanom smislu.

Činjenica da sadržaj cele biblioteke može da se skladišti na jednom čipu, odnosno činjenica da jedna biblioteka sada može da skladišti digitalne sadržaje svih biblioteka zajedno, predstavljaju potencijalno preispitivanje: nove forme za skladištenje knjiga omogućavaju da prostor bude posvećen knjigama sadržan u biblioteci i novi oblici čitanja knjiga koji mogu poboljšati smisao knjige.

Odgovor arhitekta na nove zahteve se na ovom primeru može sagledati kroz set operacija.

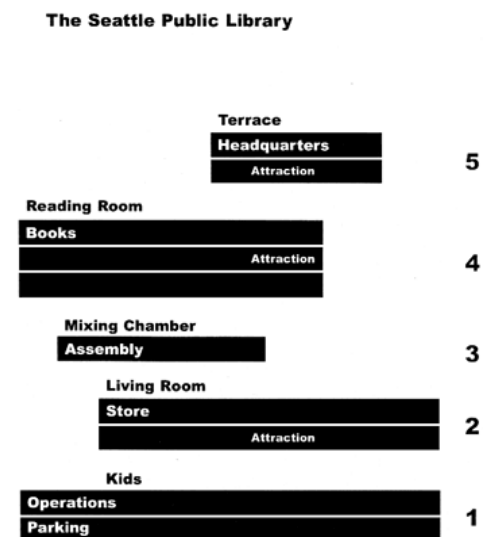
Prvo su to “češljanje” i preformulacija programa. Upravo su te preformulacije podržane novom ulogom koja se pretpostavlja na nivou biblioteke kao institucije.

U predlogu OMA piše "naša prva operacija bilo je "češljanje" i konsolidovanje biblioteke od očigledno neobuzdanog širenja programa i medija.

Utisak koji izgrađen prostor odaje na nivou organizacije volumena govori o ovoj recipročnosti. Očigledno je da spatijalno ne može biti u potpunosti shvaćeno kao konsekvencija organizacionog ili institucijalnog. U slučajevima nalik ovome jasno je da prostorno postoji u organizacionom ne kao prostor već kao zamislivo. Može se objasniti i time da je prostornost materijalni deo organizacionog, čak i da je organizacija nematerijalni deo prostornog.

Ono šta je OMA uradila je "update" biblioteke kao institucije i kao organizacije sredstvom zvanim prostor. Dizajn prilagođava i usklađuje organizaciju prema sadašnjim zahtevima i prema budućim uslovima.

Njihov dizajn daje snagu organizaciji da "radi" ono šta je ona oduvek "radila" samo sada na prilagođeniji način prema aktuelnim zahtevima i očekivanjima. Na način na koji to odgovara tradicionalnom planiranju gde se sve u manjoj ili većoj meri može biti planirano. Ovo je tradicija u kojoj budućnost može biti opravdano sadržana i delimitirana i kao takva je vođena sadašnjošću i prošlošću. Ovo je tradicija gde budućnosti nije dozvoljeno da dođe kao iznenađenje i kao takve buduće novine i invencije su žrtvovane u korist kontinuiteta i reda.

U prvom setu projektovanja biblioteke se "češlja" program zadat konkursom koji sadrži 15 kategorija, korekturom je program smanjen na 9 kategorija:

1. parking, 2. Centar za decu, 3. Osoblje, 4. Dnevna soba, 5. Soba za sastanke, 6. Blagajna, 7. Book spiral, 8. i 9. Čitaonice.

Kombinovanjem slicno sa sličnim, identifikovane su platforme na kojima je svaka od programskih grupa arhitektonski definisana i opremljena za maksimalne performanse.

Pet stabilnih prostora (parking, osoblje, sastanak, book spiral i HQ) je pomešano sa četiri dinamičnih (centar za decu, dnevna soba, blagajna i čitaonice).

Slika1.

Dalje, OMA patentira pronalazak kao što su *book spiral*, i na taj način su skladišti različite vidove medija. Ideja spirale doprinosi izbegavanju bilo kakvog vida odvajanja sadržaja.

OMA tvrdi da je tradicionalna organizacija biblioteke površinska i da je *book spiral* zapravo povratak u tim fundamentima. Nema više meta-kategorija, samo jedan nivo, samo jedan sprat.

U slučaju Seattle-a kontinuitet se održava putem arhitektonskog prostora i materijalnosti. Prostor je tako organizovan da garantuje konzistentnost institucije.

Ova je tvrdnja je takođe ključna i za drugi primer.

Sendai Mediatheque, Japan, Toyo Ito

Medijateka u Sendai-u otelotvoruje Toyo Itoov predlog potpuno novog koncepta arhitekture. Projekat je počeo sa konkursom grada Sendai, u vidu bazičnog predloga dizajna. Kompleks je uključivao medijateku, galeriju, biblioteku, informacijski centar za osobe oštećenog vida i sluha. Tokom konkursa i kasnije faze projektovanja, njegov primarni cilj bio je rušenje arhetipske ideje o muzeju ili biblioteci kao i rekonstruisanje u novu tipologiju arhitekture pod nazivom "Medijateka" u kojoj će se pojaviti i muzej i biblioteka i između kojih će granica biti zamagljena.

Ono što je predloženo je razaznat prostor, gde je dato da se odrede mesta specifična izolovanim funkcijama koja će biti granica slobodnog delovanja. Umesto toga dizajn objekta je težio da "dozvoli" korisnicima da otkriju nove prostore i nove aktivnosti za njih same.

Ito-ov naizgled apstraktni i jednostavni dizajn počiva na tri nezavisna arhitektonska elementa: pločama, stubovima i fasadi. Sa svoja tri jednostavna elementa, medijateka nudi prostor u kome je integrisano telo sa elektonskim protokom informacija i primitivno fizičko telo koji je povezan sa prirodom. Putem prostora programske funkcije se bluruju jedne u druge.

Generalna ideja projekta je sumirana u Toyo Ito-ovom konceptu *Blurring-a*. Pojam blurring-a u ovom slučaju vodi poreklo od njegove izložbe *Blurring arhitekture*. Na toj izložbi Sendai medijateka je prikazana u njenoj punoj virtuelnosti. Izložba je koncipirana tako da su različiti predlozi i faze dizajna su raslojene i projektovane kao trans-temporalni kolaži preko čitavih izložbenih zidova. U pitanju su pokreti nasuprot zatvorenosti i pokušaj da se otvore različiti pristupi. Pod pojmom prostora programsko svojstvo je da se zamagljenje jedno u drugo. Stubovima se etaže bluruju jedne u druge, dok se granica između objekta i okruženja zamagluje fasadom.

Ovde je medijateka definisana kao multinodalni centar, a ne kao terminal, mesto gde je potencijal umrežavanja uvećan. Ključni faktor u ovom procesu dizajniranja je obimna aktivnost, koji je zamišljena kao otvorena radionica gde su osoblje i posetioci ohrabreni da planiraju svoje aktivnosti i traže nove načine za korišćenje ovog objekta.

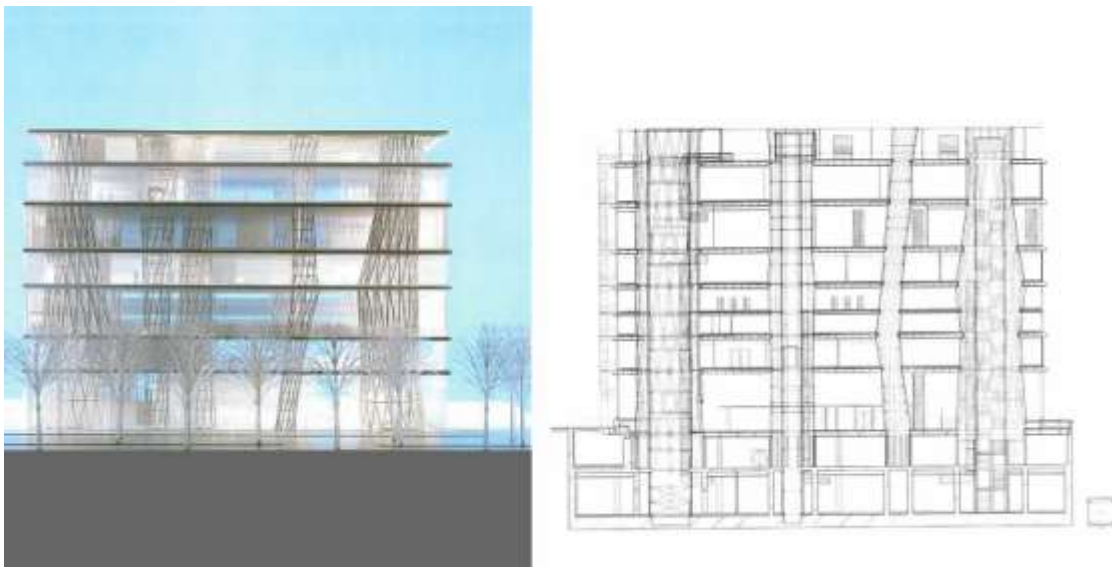
Usvojeni termin *medijateka* se pokazao važnim za osećaj novine i došao je kao manifest novog duha. Zajedno sa Toyo Ito-ovim dizajnom i idejom radionice kao načina odlučivanja određuju se tri glavna postulata na kojima je zasnovana medijateka u Sendai-u. Ovo je drugi slučaj gde se blurrovanje uočava, mada sada kroz odnos institucijalnog, organizacionog i prostornog. Institucijalno - pojam Medijateke, organizaciono - ideja radionice i prostorno- Ito-ov dizajn ponašaju kao tri paralele i tri različite strategije koje su otvorene kako za moguća neslaganja tako i moguće reinterpretacije. Zajedno ovi nivoi formiraju otvoreni sistem gde ne postoji konzistentnost već veliki izbor mogućnosti. Ambicija je da se ostave mogućnosti za buduće promene.

Tri su glavne osnove na kojima Sendai mediateka počiva: institucionalna (pojam Medijateke), organizaciona (ideja radionice) i prostorna (Ito-ov dizajn objekta) zajedno oblikujući otvoreni sistem gde nema konzistente celine, već niz virtualnosti.

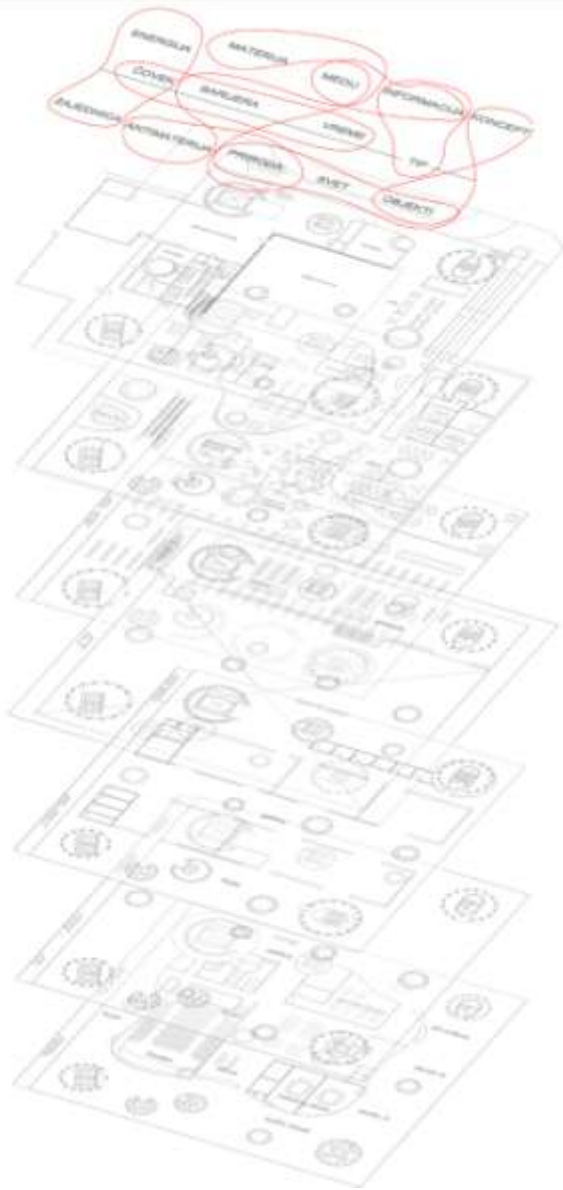
U fizičkog smislu prostora, to znači da granice pojedinačnih prostora nisu definisani. Ti prostori rade kao opsluženi i opslužujući kao neka vrsta posrednika između različitih funkcija. Prostori imaju imena ali se pojavljuju kao sukcesivne aktivnosti. Broj particija je minimiziran što otvara konekciju između različitih prostora.

U mogućnosti ste da osetite različite nivoe aktivnosti dok učestvujete samo u nekima od njih. Nešto što zauzvrat pomaže adaptiranju određenim uslovima, ali isto i nalaženju sopstvenog puta, sopstvenog prostora i saopstvene aktivnosti. Kao deo ove strategije je takođe i korišćenje nameštaja umesto zidova, jer je nameštajem lakše manipulirati. Nameštaj ukazuje na veći nivo moguće interakcije i otvoreno je za različite upotrebe. Dakle moguće je kreirati nove, dodatne prostorne konfiguracije. Ovde nameštaj generiše prostor i upotrebu. Nameštaj je dizajniran kao takav da omogućava i odaje efekte zidova, stabilne u upotrebi, omogućava formiranje granica i smerova ali ne za stalno. Nudi se mogućnost modelovanja sadašnjim stanjem i isprobavanjem stvari. Skup prigodno dimenzionisanog nameštaja je koristi ne samo osoblje kako bi odredilo namenu i korišćenje prostora već i individue, kao i grupe posetilaca. Nasuprot uslovima gde prostori posvećeni određenim namenama definišu upotrebu, upotreba i predodređenost prostora je skup načina na koji se određeni prostori mogu formirati. Na ovaj način operativna inicijativa polazi od uprave, dizajnera i arhitekti sve do osoblja i posetilaca, uvek otvorenog za sve što se može zamisliti, planirati ili predvideti.

Ovo je još jedan način planiranja koji nalazimo u Sendai medijateci. Otvorenost za budućnost. Projekat ne pretpreči budućnosti kao nešto što zauzima svoje mesto već kao nešto što nije samo u vezi unapređivanja već promene. Ova planerska strategija gde inicijativa nije distribuirana hijerarhijski već vremenski sa naglaskom na to da se ne ostavlja mesto za pasivnost. Zahteva se aktivnost i refleksija sa namerom da se ne vrati u početno stanje, u tradicionalni planerski proces. U slučaju Seattle-a kontinuitet je postignut arhitektonskim prostorom i materijalizacijom. Prostor je postao institucionalizovan i organizacionalizovan na način da garantuje konzistenciju organizacije. U Sendai slučaju prostor ne daje obećanje i garanciju. U konzistentnost i kontinuitet se jedino možemo uveriti kroz značenje organizacije, kroz osoblje i korisnike prostora kao i njihovoj budućoj posvećenosti.

Slika 2.

Sastoji se od tri elementa "platformi", "cevi" i "kože". Pod "platformama", se misli na šest kvadratnih ploča, kojima se izražavaju diagramski različiti režimi komunikacija između ljudi i stvari koje mogu da variraju u zavisnosti od medija koje koriste.

„Cevi“ su trinaestočlano drvo koje vertikalno penetrira kroz ploče, integrišući ih. Oni su fleksibilni činioci strukture, koji funkcionišu i kao vertikalne saobraćajne linije i kao prostor u kome je smeštena energija (svetlost, vazduh, voda, zvuk).

Prisustvo cevi omogućava kretanje prirodnih elemenata.

Iako pod "kožom" mislimo na elemente koji razdvajaju unutrašnjost zgrade od spoljašnjosti, biće da se to odnosi na fasadu koja okružuje instalacione prostore koji se nalaze na vrhu i dnu zgrade i na double-skin fasadu prema ulici.

4.ZAKLJUČAK

Seattle i Sendai projekti pokazuju dva različita pristupa odnosu organizacionog, prostornog i institucionalnog. Štaviše ovi uporedni odnosi nisu samo u vezi kvaliteta prostora i dizajna. Oni su postavljeni u relaciju operativnog posla vođenog ovim organizacijama. Kao takve, ove izgrađene sredine pozivaju na različite modele i pristupe individualne i kolektivne interakcije.

Najzad, interakcija socijalnih i materijalnih stvarnosti nas navodi na povratak fundamentima, definisanih još u početnoj fazi, radi zaokruživanja celine. Pritom se ne misli na određivanje granica, već otvaranjem novih uzbudljivih polja i nivoa istraživanja.

LITERATURA

1. *Sendai Mediatheque*, Toyo Ito
2. http://www.gsd.harvard.edu/research/publications/hdm/back/19_lum.pdf,
Eric Lum, “*Conceptual Matter-On Thinking and Making Conceptual Architecture*”
(pristupljeno 29.novembar 2010. god.)
3. <http://www.artspace.org.nz/exhibitions/2001/blurringarchitecture.asp>,
Blurring Architecture (pristupljeno 29.novembar 2010. god.)
4. <http://www.nordes.org/data/uploads/papers/119.pdf>
Henric Benesch, “*Institution, organization, space – reading Seattle Public Library and Sendai Mediatheque*”, (pristupljeno 29.novembar 2010.)
5. <http://www.nordes.org/data/uploads/papers/124.pdf>
Connie Svaboa, “Social language of objects and artifact- Concepts of materiality in practice-based approaches to knowing in organization” (pristupljeno 17. januar 2011.god.)
6. http://www.spl.org/cen_conceptbook/page2.htm
Seattle Public Library, OMA/LMN December 1999. (pristupljeno 10. decembar 2010.)

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1. <http://architecturalmoleskine.blogspot.com/2010/09/toyo-ito-sendai-mediatheque.html>

Slika 2. http://www.spl.org/cen_conceptbook/page38.htm